

הדואר נקלע למצוקה תזרימית חריפה, ובממשלה מדברים על חבילת חילוץ

גלובס נודע כי על מנת לאפשר את המשך פעולת הדואר, במשרדי הממשלה מציעים הזרמה של 200 מיליון שקל, כנראה בהלוואה בערבות מדינה • בעבר הוערך שווי דואר ישראל לצורך הפרטתה ב-1.2 מיליארד שקל • כעת מעריכים בחברה כי עלות פרישת 1,000 עובדים במסגרת תוכנית הבראה נרחבת תגיע ל-1 מיליארד שקל

גד פרץ 09:15 גלובס 3.3.2022

חברת דואר ישראל על סף קריסה והיא נדרשת לתוכנית הבראה אגרסיבית לאחר שצברה הפסדים של מעל 800 מיליון שקל בשנתיים ועל פי ההערכות נקלעה לגירעון תזרימי. את מהלך ההבראה צפוי להוביל היו"ר החדש של דואר ישראל, מישאל וקנין, שנכנס לתפקיד רשמית בסוף השבוע שעבר, כמה ימים לפני שהודיע המנכ"ל הוותיק של הדואר דני גולדשטיין, על פרישתו לאחר שבע שנים בתפקיד.

בהמשך לכך, אישר דירקטוריון הדואר בראשות וקנין תוכנית חירום שתכלול בין היתר צמצום של מספר הסמנכ"לים בדואר מ-14 לשמונה ואיחוד מערכי מחשוב. על פי ההערכה, בסופו של דבר במסגרת תוכנית הבראה נרחבת יאלצו לעזוב בחודשים הקרובים את החברה לפחות 1,000 עובדים, והמדינה תיזדרש לממן חלק ניכר מעלות המהלך.

נקודה נוספת עליה הוחלט בישיבה היא צמצום במבני הנהלת החברה - משני בניינים לאחד. תוכנית החירום צפויה להשיג חיסכון מיידי של עשרות מיליוני שקלים והיא לא כרוכה בפתיחת ההסכם מול ועד העובדים, היות שאלו שיעזבו הם בעיקר עובדים שהועסקו במיקור חוץ.

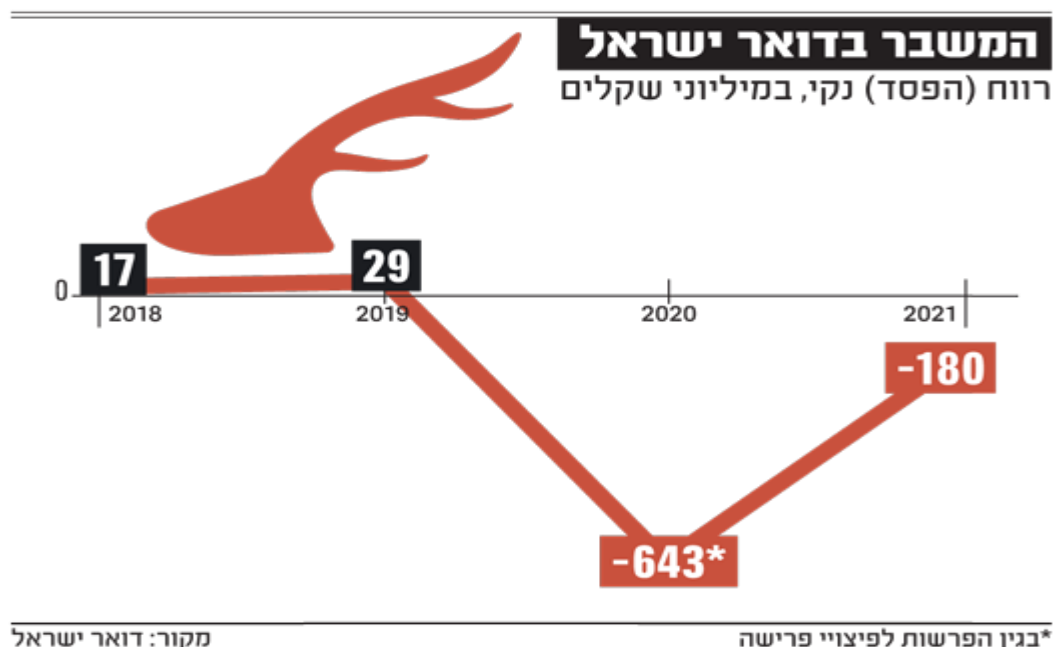
השבוע נחשף בגלובס כי צ"ינה פוסט, חברת הדואר הסינית, דורשת מדואר ישראל להשיב לה כ-40 מיליון שקל בגין מקדמות ששילמה לה, ואשר לא תאמו את היקפי הסחר בין החברות בשל הקורונה. בחברה מודאגים מאוד מהאירוע, ובין היתר, זו הסיבה לתוכנית החירום שגובשה ונחשפה ביום ג' בגלובס.

אף שר לא רוצה שהדואר יקרוס במשמרת שלו

מאחר שהדואר היא חברה ממשלתית הרי שנראה כי מי שיזדרש להציל אותה היא ממשלת ישראל באמצעות הזרמת מאות מיליוני שקלים לצורך כיסוי הגירעון וכדי לאפשר לדואר להמשיך לפעול. משיחות עם גורמים שונים במשרדי הממשלה, הסכומים שעליהם מדובר בימים אלו נעים סביב ה-200 מיליון שקל, ככל הנראה באמצעות הלוואה בערבות מדינה. נזכיר כי ברקע פועלת המדינה בשנים האחרונות להפרטת הדואר, באמצעות הנפקת 40% ממניות החברה בבורסה ובהמשך מכירת יתרת ההחזקות. מהלך זה לא קרם עור וגידים עד היום והוא מתנה בהצלחת תוכנית ההבראה שתונהג בחברה. בעבר, נזכיר, העריכה המדינה את שווי הדואר לצורך הפרטתו ביותר מ-1 מיליארד שקל.

כפי שנחשף השבוע בגלובס, הדואר סיים את שנת 2021 בהפסד של כ-180 מיליון שקל. זאת לאחר שבשנת 2020, שנת פרוץ הקורונה, עמדו הפסדי החברה על 643 מיליון שקל - יותר ממחצית הסכום הוצאות בגין פרישת עובדים.

המשבר בדואר ישראל מדאיג את משרדי הממשלה השונים, שחוששים להיתפס עם קריסה של חברה בסדר הגודל שלה, המעסיקה כ-5,000 עובדים. אף שר תקשורת לא מעוניין להיות זה שבמשמרת שלו קורסת חברה שנמצאת תחת פיקוחו, וגם למשרד האוצר יש אחריות גדולה לכך. החשש המידי, הוא שהחברה לא תוכל לשלם משכורות לעובדיה.

הנזק הכספי של חובת השירות בכל רחבי הארץ

אחת הסוגיות בביקורת שהופנתה לדואר ישראל על ידי משרדי הממשלה הייתה סביב הפאר שמאפיין את בנייני ההנהלה החדשים ובמיוחד את לשכות המנכ"ל והיו"ר. עם כניסת היו"ר החדש וקנין לתפקידו, במקומו של חזי צאיג היו"ר היוצא, הוא הודיע שיותר על המשרד המפואר וגם על העוזר האישי והמזכירה. וקנין עבר לעבוד בחדר הרבה יותר צנוע. מכאן גם ההחלטה על צמצום משרדי ההנהלה במודיעין ומעבר לבניין אחד בלבד שיכלול משרדים הרבה יותר קטנים למנכ"ל וליו"ר.

נציין כי במשך שנים חברת דואר ישראל התחננה לשינוי רגולטורי בכל הקשור לפיקוח המחירים החל עליה ובכלל הקשור לחובת השרות האוניברסלי (המחויבות לספק שירות לכל נקודה בארץ גם כשזה נושא הפסד) אשר מסבה לו נזק ישיר של 150 מיליון שקל בשנה. לכך יש להוסיף את נזקי הקורונה, שאילצה את הדואר לסגור סניפים ופגעה בהיקף הסחר הבינלאומי; ואת התנגדות הממשלה למכירת נכסי נדל"ן של הדואר, מחשש כי הדבר יפגע במצב החברה.

תוכנית החירום שאושרה בדירקטוריון כוללת כאמור צמצום ניכר של מבנה ההנהלה ומספר חברה, ובנוסף איחוד של פעילויות בנק הדואר לתוך החטיבה הקמעונאית של דואר ישראל ואיחוד מערכי המחשוב. כל אלה הם אירועים חשובים אבל ברור לכול המעורבים שהם לא יספיקו.

פיטורים, שעלותם מוערכת בכמיליארד שקל

הדבר הכי חשוב לפיכך הוא גיבוש תוכנית ההבראה הגדולה, שהנדבך המרכזי שלה הוא הסכם עם העובדים. שמעון פרג'ון, יו"ר ועד העובדים של דואר ישראל מבין שהחברה הגיעה לצומת דרכים שמחייב קבלת החלטות קשות.

קשה להעריך מה יהיה המספר הסופי של העובדים שילכו הביתה, אבל בדואר ישראל העריכו שמדובר בלפחות 1,000 עובדים (כ-20% מכוח-האדם) - שעלות הפרישה של כל אחד מהם מוערכת בכמיליון שקל, ובסך הכל הוצאה של כ-1 מיליארד שקל.

הביקורת על הדואר תמיד התנהלה סביב איכות השירות שהחברה מספקת. בשנים האחרונות נעשתה קפיצת דרך משמעותית בשירות ולמרות זאת בעידן הרשתות החברתיות, כל פעם שאזרח מתלונן על הדואר ומכתב את שר התקשורת, מקבלת התלונה הד תקשורת אדיר שגורם לדימוי להדהד. לשירות תקשורת בעבר תמיד היה נוח להאשים את הנהלות הדואר במחדלי השירות. לא משנה מה עשו, כמעט כל שירות תקשורת ביקש מהדואר להכין לו תוכנית מיידית לשיפור השירות ולא מעט פעמים ניסו ולעתים הצליחו להחליף הנהלות. מה עשו אותם שרים כדי לשנות את כללי הרגולציה או לעדכן את מחירי החברה - כמעט כלום.

ההפסדים מציבים את ההפרטה בסימן שאלה

על הדרך לא מעט מהם דאגו למנות את אנשיהם כדי שאלו יוכלו למנות בהמשך כל מיני מקורבים. פעם שר התקשורת ראובן ריבלין נשאל איך זה מבחינתו להיות שר תקשורת. ריבלין נזכר, הגיע אחרי בנימין פואד בן אליעזר עליו השלום, שבתקופתו הדואר התאפיין במינויים פוליטיים, וספג ביקורת חריפה על זה. ריבלין השיב כי היה נהנה מהתפקיד הרבה יותר אילו לא היו לו את הצרות של הדואר.

לסיכום, רק הפרטה מלאה אכן תביא מזור לחברה ושינוי עמוק בתרבות הארגונית שלה. השאלה היא האם לאור ההפסדים הכבדים של החברה הפרטה שכזו אכן תקרה. לפי דוח מבקר המדינה שפורסם באוקטובר 2021 לדואר ישראל יש גירעון בהון החוזר בהיקף של 519 מיליון שקל ב-2020, ו-229 מיליון שקל ב-2019. לחברה יש התחייבויות של 578 מיליון שקל לפנסיה נכון לסוף 2019. בנוגע לתזרים המזומנים - בסוף שנת 2019 היה לחברה תזרים מזומנים חיובי מפעילות שוטפת בסך 46.2 מיליון שקלים, לעומת 95.5 מיליון שקל בסוף שנת 2017. צניחה של יותר מ-50%. התמשכות מצב זה תפגע ביכולתה של החברה לשמר יכולת תפעולית שוטפת נאותה ולבצע השקעות חדשות.

האם הפעם המשבר יפתר?

שר התקשורת יועז הנדל אמר כי בכוונתו לקחת פיקוד על המשבר בדואר ישראל ומשרד התקשורת יוביל את המו"מ עם העובדים. "התפלאו למה אני לא ממנה אנשים בחברה כי היו רגילים שכל השרים בעשור הקודם עשו זאת", אמר.

לדברי השר, הוא אינו יודע להעריך האם ומה יהיה הסכום שהמדינה תידרש להקצות לטובת תוכנית ההבראה בחברה, אבל הבהיר שבכל מקרה עד שלא יהיה ברור שיש תוכנית הבראה סגורה, ולא נדע מה הצפי לתמורה מהנפקת החברה, דואר ישראל לא תקבל שקל.

המספרים שמאחורי ההידרדרות של דואר ישראל

[מנכ"ל מסע: "התוכניות שלנו הן WIN WIN למעסיקים ולמשתתפים"](#)

4.95%

שיעור הרווח הגולמי בסוף שנת 2019, לעומת 8.06% בסוף שנת 2017

52%-

קיטון בתזרים המזומנים החופשי, מ-95.5 מיליון שקל בסוף 2017 ל-46.2 מיליון שקל בסוף 2019

519 מיליון שקל

הגירעון בהון החוזר בסוף 2020, לעומת 229 מיליון שקל בסוף 2019